

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

V. An, & quomodo passiones, & pœnæ ab extrinseco, & necessariò
prouenientes possint esse satisfactoriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

ideo debet explicari; quia non solum est præceptum confitendi malitiam, sed confitendi etiam ipsa peccata, qualis est actus externus prohibitus.

68.

Secundum exemplum, quod prædictus Auctor adducit, est ex actu martyrij, in quo ipse actus externus affert novum præmium, nempe, aureolam; quam non consequitur, qui efficaciter desideravit martyrium, si ipsa non moriatur. Ad hoc etiam facile respondetur dupliciter. Primum, non esse trahendum ad consequentiam actum martyrij: quia iuxta communem Theologorum sententiam, martyrium consummatum ex peculiari privilegio affert augmentum, vel etiam infusionem primam gratiæ ex opere operato, sicut Baptismus: quare, sicut illa passio consummata affert gratiam, & iustificationem ex opere operato; non mirum, quod Deus voluerit etiam illi conferre aureolam accidentalem ex opere operato ultra dignitatem operis. Secundum responderi potest illam aureolam accidentalem non esse partem præmij condigni: nam totus valor meriti illius condigni refertur ad gratiam, & gloriam; sed esse præmium quoddam correspondens merito congruo; quod præmium potuit Deus velle dare, quando ponitur passio externa: quia, ut supra diximus, saltem ex gratitudine Deus debet plus illi, qui re ipsa passus est, & cuius passione Deus ipse magis est glorificatus: quare ex motu gratitudinis potest moveri ad volendum tunc conferre præmij etiam maius, eo quod de congruo solum meruerat per voluntatem patiendi, & moriendi: quod meritum congruum non semper Deus præmiat, ut constat: multa enim possunt haberi de congruo per bona opera, quæ Deus non confert.

69.

Tertium exemplum, quod affert idem Auctor, est ex Christi passione externa re ipsa exhibita cuius intuitum prævisionem Deus expectavit ad definienda prædestinatis dona supernaturalia, ut plura Scripturæ testimonia suadent: nec satis erat videre desiderium solum internum patiendi. Ad hoc etiam facile respondetur, quidquid sit de antecedenti, quod supponitur, de quo dixi *disp. 7. de Incarn. sect. 5. n. 57.* quod attinet ad propositum, nihil obstat: potuit enim Deus expectare mortem ipsam Christi: quia usque ad illam duravit meritum actuale ipsius Christi, cum usque ad illud ultimum instans vitæ semper meruerit per actus internos, quibus mortem volebat, & acceptabat: quare, cum Deus voluerit redemptionem nostram obtineri per omnia Christi merita, debebat expectare eorum omnium consummationem, quæ usque ad mortem posita non erat, etiam quoad actus internos. Adde etiam si merita non durassent usque ad illud ultimum instans, durasse tamen satisfactionem, quam iam supra diximus augeri per ipsam passionem externam procedentem ex voluntate præterita: quare potuit Deus velle, quod redemptio nostra, & satisfactio quoad sufficientiam pro nostris peccatis, & pœnis correspondet toti satisfactioni Christi completæ, & consummatæ. Ex his ergo & similibus exemplis, non habetur, quod actio externa debeat augere meritum, prout distinguuntur ab interna, etiam si id in satisfactione concedatur.

SECTIO V.

An, & quomodo passiones, & pœne ab intrinseco, & necessario provenientes, possint esse satisfactoriæ.

70.

Certum, est hominem iustum per eiusmodi passiones, & flagella à Deo missa posse satis-

facere pro debito pœnæ; si ea mala patienter tolerat: sic enim definitur à Trid. *sess. 14. c. 9.* his ver. *Quia Trid. Docet præterea, tantam esse divinæ misericordie largitatem, ut non solum pœnis sponte à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis; sed etiam, quod maximum amoris argumentum esset temporalibus flagellis à Deo inflatis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Christum Iesum, satisfacere valeamus.* Difficultas est in explicando, quomodo per huiusmodi afflictiones possit homo satisfacere. Ratio dubitandi oritur ex supra dictis, quia econdignitas satisfactionis oritur ex eo, quod æquum sit, quod acceptetur pro debito pœnæ illa voluntaria puniitio, qua ipse homo se laudabiliter castigat præveniendi officium Iudicis: per eiusmodi autem flagella homo non se castigat, cum ipse nullo modo sit causa illius pœnæ, sed potius passivè se habet: cessat ergo fundamentum satisfactionis condignæ.

Propter hoc est prima sententia, quæ dicit, nos ita satisfacere per ea flagella patienter tolerata, ut tota satisfactio habeat se ex parte ipsius patientis, & voluntatis, qua acceptantur illæ passiones. Ita Richardus, & Gabriel apud Suarez *disp. 57. sect. 7. n. 2.* A qua sententia parum, vel nihil distare videtur P. Vasquez *q. 94. art. 1. dub. 7. n. 10.*

Cumque sit hæc sententia, placere non potest: quia Tridentinum in verbis supra adductis, non solum per patientiam; sed per ipsam etiam flagella dicit satisfieri: quod primum constat ex eo, quod eodem prorsus modo loquitur de flagellis à nobis spontaneè susceptis, & de illis aliis. Cum ergo per flagella à nobis suscepta satisfaciamus, & non per solum voluntatem internam; idem dicendum est de posterioribus. Secundum, quia si solum satisficeret per actum internum, nimis improprie dici posset, quod satisfacimus illis pœnis, & flagellis, ex eo, quod hæc sint obiectum patientiæ, & acceptationis: alioquin possemus dicere, quod satisfacimus per divina beneficia, per creationem, per beatitudinem: quia hæc, & similia possunt esse obiecta actuum virtutis, quorum exercitio satisfacimus. Tertio, quia frustra omnino, & absque fundamento Tridentinum commendat benignitatem, & misericordiam Dei peculiarem in illo modo satisfactionis, prout de facto commendavit. Nam satisfacere per solum actum internum patientiæ; secundum mensuram ipsius actus solius, nihil habet speciale, & diversum ab alia satisfactione, qua satisfacimus amore inimicorum vel voluntate observantiae divinæ legis: cum ille actus patientiæ internæ non minus sit à nobis, nec minus sit aptus, & potens, ut constat. Cur ergo magis apparet misericordia Dei in acceptanda satisfactione, quæ illi actui correspondet? Fatendum ergo est, Cœcilium non loqui solum de patientia interna, sed de passione ipsa etiam, in cuius acceptatione, quia non est à nobis illa passio, magis commendatur benignitas, & beneficentia Dei. Quo etiam modo loquuntur Sancti Patres quos affert Suarez numero 6.

Ex his reiici etiam potest sententia Medinæ *tract. 3. q. 5. in fine primi dub.* qui dixit, per patientiam internam solum reatum pœnæ, tanquam per satisfactionem propriam; per passionem vero externam solum etiam pœnam, non ut per propriam satisfactionem, sed per modum punitionis ab ipso Iudice illatæ, quæ posset dici satisfactio. Hoc tamen, ut dixi, ex eodem Tridentino reiicitur, in quo per flagella externa dicitur non solum satisfieri hominem, sed satisfacere; & in hoc modo satisfaciendi

ciendi per illa flagella commendari misericordiam, & benignitatem Dei.

Eodem modo reici potest aliorum distinctio, qui dicunt, quando eiusmodi poena provenit ex causis generalibus, naturalibus aut liberis, & non à Deo in poenam peccati, ut aegritudines, bella, fames, vel quæ à Iudice humano, aut inimicis iustis, vel iniuste patimur: non deferunt ad satisfactionem, nec satisfationem, nisi secundum actum internum, cum non procedat ab ipso homine, nec à Deo in punitionem peccati: quando verò imponitur à Deo in poenam peccati, tunc deferunt quidem, non ut satisfationem propriam, sed per modum iustitiae ultionis; quomodo loquitur Soro *diff. 19. q. 2. art. 2.* Quæ sententia eodem modo reicitur, cum ex Tridentino constet, non solum patientiam internam; sed passionem etiam externam patienter toleratam deferre ad satisfationem, & non ad solam satisfationem, ut vidimus.

73. Restat ergo, ut explicemus, quomodo passio illa, quæ à nobis non procedit, possit esse satisfactio, licet per illam, qui patitur, nullo modo videatur sese laudabiliter castigare. Pater Suarez *dicta sect. 7. num. 7.* dicit hominem, dum poenam acceptat facere eam moraliter suam; & idem posse per illam satisfacere: sicut, qui ab alio suscipit pecuniam, & eam offert Deo in cultum religiosum; per illam satisfactio, Mihi placet illud primum nempe, hominem facere illam poenam moraliter suam: displicet tamen exemplum offerentis Deo pecuniam, quam ab alio accepit: quia hic reuera accepit dominium illius pecunie, & ita propriè offert, quod suum est, & cuius dominium habet: qui verò patitur, & acceptat aegritudinem, nullo modo fit dominus illius. Unde retorqueri potest exemplum: quia, si aliquis me impedit ab acquirendo lucro, possum ego quidem patienter ferre illud damnum; per hoc tamen non potero offerre illam pecuniam Deo, ita ut tali oblatione satisfaciam voto offerenditanti pecuniam in Dei cultum.

74. Aliter ergo possumus explicare, quomodo fiat moraliter nostra illa passio ex duplici capite. Primo, quia qui patienter acceptat Dei flagella, eo ipso consentit Deo in illa punitione, & quantum est de se, vult Deo cooperari ad illam. Quare, licet re ipsa non sit causa flagelli, est tamen æquivalenter causa in conspectu Dei: quia æquitati consonum est, ut qui Iudici punienti consentit, nec vilo modo repugnat, mitius puniatur. Et in hoc sensu dici potest, quod per patientiam facit æquivalentem, suam illam passionem; idem enim August. *lib. 83. questionum, quest. 31.* dixit, quod patientia est, honestatis causæ arduarum voluntaria permissio. Quia, licet voluntarium proprium non sit, nisi quod procedit à voluntate; per illam tamen acceptationem, & patientiam fit quasi voluntaria, hoc est, æquivalenter nostra illa flagellatio: quatenus consentiendo Deo in illa punitione, offerimus quasi nos ipsos ad cooperandum positum, si Deus ita voluerit. Fateor, non esse propriè voluntariam: & idem, cæteris paribus, non ita esse efficacem ad satisfaciendum: habet tamen moraliter aliquid voluntarij, & idem aliquam condignitatem ad satisfaciendum; imò potest aliunde excedere propter maiorem difficultatem, quam homo habet ad patiendam, quæ ab aliis inferuntur, & idem magis proderit ad fructum satisfationis, ut notavit Suarez *n. 8.*

75. Secundo, possumus hanc causalitatem nostram ex alio capite explicare, ita ut non sit solum æquivalens, sed al quo modo vera, licet indirecta. Pro quo adverte, patientiam fit colligitur ex verbis

P. Ioann. de Lugo, de Patientia.

suprà adductis Augustini, esse voluntariam male perpassionem, honestatis causa: quia, licet non sit in nostra potestate pati, & non pati; in potestate tamen nostra est malle pati, quam ab officio desciscere: & in hoc sensu illa passio non solum est voluta, sed voluntaria indirectè, quatenus homo præeligit pati potius illud malum, quam admittere solatium illicitum; quale esset indignatio, quærela, & impatientia ad leniendum dolorem; in quo consistit potissimum honestas, patientiæ, ut cum aliis observat Lessius *lib. 3. de Virtutibus, capite 2. dub. 5. numero 38.* & 41. atque idem, ablata honestatis causa, solatio illo, videtur indirectè à nobis procedere, & perseverare passio flagelli à Deo immitti. Quia tamen hæc etiam dependentia indirecta est nimis imperfecta; idem minus conducit; ut dixi, quam illud aliud, quando homo ipse sponte assumit ipsas passiones.

Hinc infero primò, cur Tridentinum *suprà* adductum dixerit, in hoc genere satisfationis elucere magis bonitatem Dei, & eius munificentiam largitatem. Neque enim iis verbis negare voluit, hanc etiam esse satisfationem de condigno; sed, quia ex parte modi multum deficit à rigore iustitiæ vindictivæ: idem maior benignitas Dei est acceptare etiam eiusmodi satisfationem; in qua est minor condignitas: & est tamen aliqua; quia condignitas non consistit in indivisibili; sed habet latitudinem; sicut habet fundamentum, quod est in tali, vel tali modo patiendi ad hoc, ut Iudex illam passionem acceptet in partem poenæ debitæ, licet posset eam non acceptare: ut *suprà* diximus.

Infero secundo, ad hanc etiam satisfationem requiri actum internum positivum, quo patienter flagellum acceptetur: quare, qui merè omittit se habere per omissionem non liberam, non satisfaceret per flagellum: tunc enim cessaret utraque ratio *suprà* adducta, & ex nullo capite fieret etiam æquivalenter nostra talis passio, in qua haberet se homo merè passivè. Maior difficultas esse posset, si ommissio illa esset libera, qua liberè homo non haberet vllum actum impatientiæ. Et quidem in mea sententia, qua nego possibilem amissionem puram liberam, non est difficultas. In sententia autem contraria illam concedente distinguendum est: nam, si cum aliquibus illius sententiæ sectatoribus concedas, dari puram omissionem liberam honestam, & meritoriam consequenter debes dicere ex tali omissione impatientiæ meritoria reddi satisfactoriam passionem externi flagelli; quia iam habet actum patientiæ interpretativum; si verò cum aliis pluribus neges talem omissionem puram posse esse laudabilem, & meritoriam; debes etiam dicere, non reddi satisfactoriam poenam toleratam cum tali omissione impatientiæ: quia non toleratur studiosè, neque ex fine honesto.

76. Petes, an crescat satisfactio per passionem flagelli externi solum, quandiu durat actus internus patientiæ, an etiam postquàm præterit. Respondetur in primis, crescere, quandiu actus patientiæ internus manet, saltem in effectu: hoc est, quandiu ex actu præterito provenit, quod nunc non indignetur homo, non prorūpat in aliquam impatientiam; quia, sicut passio sponte suscepta auget satisfationem, etiam transacta acta interno, quandiu passio externa procedit ab illa voluntate præterita: sic dicendum erit de hac causalitate indirecta, qua voluntas præterita cohibendo impatientiam, causa est, quod hinc, & nunc patiatur homo absque illo qualicumque solatio indignationis. Addo secundo, licet homo nunc non sit capax habendi impatientiam, quia dormit v. g. vel ad alia distrahitur, probabile mihi esse:

Y y 3 hi esse:

76. Flagella extrinseca an sint satisfactio de condigno.

77. An sufficiat tolerantia sine actione.

78. An requiratur actus patientiæ præteriti.

hi esse, quod creseat semper satisfactio, dum patitur flagellum illud: quia, licet tunc non militet secunda ratio *suprà* posita de causalitate indirecta; procedit tamen adhuc prima ratio de causalitate æquivalenti, quam habuit per actum patientiæ, & acceptationis voluntariæ: quia per illum actum factus est æquivalenter causa, vt diximus: quare, sicut, si esset vera causa, satisfaceret postea etiam in somno, vt dictum est *suprà*: sic etiã dum est æquivalenter causa, debet transacto illo actu adhuc satisfacere per ipsam passionem externam.

79.
An qualibet
mala ad hoc
sufficiant.

Cont. Trid.

Infero tertio, non solum satisfieri posse per flagella inflicta à Deo specialiter, vel ex animo puniendi pro peccatis; sed per quæcunque flagella, aut calamitates, vnde cumque proueniant; siue ex causis naturalibus, & ordinario rerum cursu; siue à causis liberis; siue ab inimicis: siue iustis, siue etiam iniustis illatis. Hæc videtur esse mens communis Theologorum, quos sequitur Suarez *dicta sect. 7. n. 9.* & videtur conformis verbis Tridentini, in quo nulla fit distinctio, sed vniuersaliter dicitur, *temporalibus flagellis & Deo inflictis, à nobis patienter toleratis, posse satisfieri.* Et quidem hic videtur esse sensus fidelium, qui absque alio examine, statim recurrunt ad Dei prouidentiam, cuius voluntati se conformantes accipiunt, tanquam ex eius paterna manu, vniuersa mala obuoluentia: scientes, quod non est malum in ciuitate, quod non fecerit Dominus: & de quocunque passionis calice vsurpantes Christi verba: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, vt bibam illum?* Quod saluti, si nobis deesset, aut si necesse esset examinare, an malum illud à Deo proueniat, & an animo puniendi, vel ex alio fine diuerso, grauiores multo nobis redderentur huius sæculi calamitates.

80.

Ratio denique colligi potest ex doctrina *suprà* tradita, applicando illam ad huiusmodi mala. Nam, si illa in primis à Deo proueniant, non animo puniendi, sed ex alio fine: idem, & fortasse maius fundamentum in eorum tolerantia reperitur, vt acceptentur à Deo pro debito nostræ pœnæ. Si enim, qui reus est pœnæ, aliquid mali patitur ab illo, à quo puniendus erat, & id patienter, ac libenti animo ab illo sustineat: magis videtur æquitas postulare, quod illud malum pro satisfactione acceptet, quàm si ex industria propter eius delicta fuisset illatum. Plus enim mouet ad compassionem, & clementiam tolerantia illius, qui sine causa, quam eius, qui cum causa patitur, & magis videtur obligari Iudex ad remittendum de rigore erga eum, quàm sine causa vexauit, quàm si eum ob delicta vexasset. Quod ergo ea mala non sint à Deo immixta in pœnam peccatorum, non minuit, sed auget fundamentum ad remittendum rigorem circa pœnas debitas.

81.

Rursus, si illa mala proueniant ex causis naturalibus necessariis: eadem videtur esse ratio: cum per illas omnes propriissimè operetur ipse Deus, qui & fecit, & conseruat, & disponit, & vult illas causas, & earum seriem, ex qua necessariò consequitur talis effectus; atque aded vult illum effectum, & causat illum: quare homo laudabiliter se conformat eius voluntati, dum vult pati id, quod Deus ex se voluit per causas secundas, & cum eisdem causis ipsi inferre. Denique, si mala illa proueniant per causas secundas liberas, eadem ferè est ratio. Primo, quia licet actionem internam malam voluntatis liberæ Deus non velit determinatè; effectum tamen malum ex illa actione procedentem, qui mihi nocet, Deus vult, & causat ex suppositione illius malæ voluntatis: v. g. si aliquis

vult ledere corpus, & famam meam; Deus non vult determinatè illam voluntatem internam malam posita tamen illa, vult concurrere conuerso determinato cum potentia externa necessariò operante, nempe cum lingua, vel manu ad detractionem, vel percussione; quem conculsum posset Deus negare, & non vult cui voluntati, licet sit in nocendum meum, ego me conformo, & approbo illam, quia voluntas Dei est secundò, quia Deus, cum facit, & suauiter posset, noluit impedire illud malum, nec postea, cum posset, vult adhibere remedium; cui duplici voluntati diuinæ laudabiliter se conformat, qui malum patitur: & ratione huius conformitatis dignus est, non solum præmio; sed etiam, vt pœna illa acceptetur loco pœnæ debite, eò quod per illam patientiam, & conformitatem fecerit illam moraliter suam.

Confirmatur, & explicatur, quia ad hoc, vt homo satisfaciatur condigne per passiones, quas sponte suscipit, non est necesse, quod habeat in illas causalitatem directam, sed sufficit, si habeat indirectam, quatenus potest illas impedire, & non impedire, v. g. si potens adhibere medicinam, vel expellere famem, sitim, aut frigus, permittit in se dolorem, famem, sitim, frigus, & similes molestias, quas Deus offert; non dubium, quin satisfaciatur per illas, tanquam per passiones sponte susceptas, eò quod sponte illas non impedit. Cum ergo Deus habeat ad minus causalitatem indirectam, quatenus permittit ea mala, quæ nobis ab inimicis visibilibus aut inuisibilibus inferuntur, & homo conformans se diuine voluntati habeat æquivalentem eandem causalitatem, vt *suprà* vidimus; consequens est, quod per eiusmodi conformitatem, & patientiam fiat æquivalenter causa permissiua illarum passionum, sicut si illas potens impedire, non impedisset.

Restat vltimò loco difficultas de illis malis, & flagellis, quæ homo non acceptat, vel, quia non aduertit; vel quia non est in statu acceptandi, vt si rationis usum amisit, vel dormiat: an possit per illa aliquo modo satisfacere, vel satisfaci pro debito pœnæ temporalis. Ioann. Med. *Cod. de satisfactione, quest. 5.* significat passionem externam, vt cadat in solutum, non indigeat acceptatione patientis. Idem affirmat Soto loco *suprà* allegato de pœna temporalis huius vitæ à Deo specialiter inflicta ob peccatum: imò addit, licet patiens resistat, & inuoluntariè, ac impatienter patiat, dummodo sit in gratia, aliquid de pœna Purgatorij auferri per illam passionem: quod vltimum, licet affirmare non audeat; affirmat tamen Ledesma 2. parte, 4. quest. 14. art. 2.

Hanc sententiam reiciunt Vasquez *dicto dub. 7. n. 6.* & Suarez *dicta sect. 7. n. 10.* quia, si flagella ipsa secundum se, absque actu voluntatis patientis, habent vim ad remissionem pœnæ Purgatorij cum illud non esset ex opere operantis, qui supponitur nihil operari; fieret ex opere operato, sicut per Sacramenta; quod nemo concedit. Addit Suarez, id videri contra Tridentinum, vbi petitur, quod hæc flagella patienter tolerantur ad hoc, vt per illa possit satisfieri.

Existimo distinguendum: nam, si sermo sit de satisfactione, certum videtur, ea flagella absque voluntate patientis non posse ad eum effectum deleruire; cum perinde se habeat, ac si esset inops vel amens, qui non est capax satisfaciendi, eò quod satisfactio sit aliquid morale, ac proinde dependens à voluntate operantis iuxta regulas moris. Si verò sermo sit in ordine ad satisfaciendum, & soluendum debitum pœnæ, patientem

pœnam debitam, probabile puto, posse aliquando eam passionem absque voluntate patientis habere talem effectum; quando scilicet, homo est in statu gratiæ, & Deus ad eum finem immittit tale genus flagelli. Nec Tridentinum loquitur de hoc genere soluendi; sed de satisfactione sola, quam dicit; posse fieri per ea flagella patienter tolerata. Nec etiam ex hoc sequitur virtus aliqua in flagellis similis Sacramentis ad expiandum debitum pœnæ ex opere operato. Nam ad tollendum debitum per veram passionem pœnæ debitæ non requiritur aliud, quàm pati verè pœnam debitam. Alioquin etiam pœna Purgatorij esset similis Sacramentis, cum se ipsa auferat, & extinguat debitum pœnæ. Alia verò est virtus Sacramenti, quæ sine solutione extinguit debitum per remissionem pœnæ. Unde minis propriè loquutus est Pater Vasquez, qui n. 6. Impugnans hanc satisfactionem sine actu patientis, infert, quòd flagella ipsa, & eorum passio remitteret pœnam: qui modus loquendi non est melior, quàm si diceret pœnam Purgatorij habere hoc, vt per eius passionem remittatur pœna debita: sicut, si diceret, solutionem debiti habere hanc virtutem, vt eo ipso remittatur debitum: quæ omnia in rigore sunt falsa: nam remissio significat extinctionem debiti absque absolutione: qui autem patitur totam pœnam, quam meretur, soluit totum, ergo non accipit remissionem pœnæ debitæ. Qui ergo solum dicit, posse per illa flagella satisfati hominem, ita vt id minis debeat pari in Purgatorio, quod hic, puniente Deo, passus est, non ponit vllam virtutem in flagellis ad remissionem pœnæ ex opere operato.

85. *Due conditiones requiruntur ad satisfactoriam.*

Duas itaque conditiones requirimus, vt hæc flagella possint prodesse per modum satisfactorie. Primam, vt non extinguant maioris pœnæ debitum, quàm ab ipsis afferatur, omnibus pensatis: alioquin iam misceretur aliquid de condonatione, vel satisfactione. Secundum, vt à Deo infligantur in pœnam peccati: diximus enim, de rigore iustitiæ, Iudicem habere ius puniendi delinquentem pœna ab ipso Iudice imponenda, sine eo, quòd attendat ad mala, quæ aliunde delinquens sponte, vel necessitate passus est. Non soluitur ergo debitum pœnæ passionem cuiuscunque flagelli, nisi illud à Deo Iudice in eo titulo imponatur.

86. Obiiciunt primò: quia, si passio eius flagelli ex se sine voluntate patientis potest extinguere debitum pœnæ, posset etiam cum voluntate contraria, nempe, quando impatienter toleraretur, & cum resistentiâ: posset item in statu peccati; quia non minis posset homo tunc pati, quantum propter aliquod veniale iam prius quoad culpam remissum debebat.

Respondetur, si homo patitur cum impatientia, quæ sit mortalis, non extinguit debitum pœnæ per flagella temporalia, vt statim dicemus: si verò impatientia sit venialis, non repugnat ex se, quòd semel per passionem alicuius grauissimi mali soluat pœnam debitam pro alio veniali remisso quoad culpam: tunc tamen non debet dici simpliciter, quòd per passionem illam extinguat, etiam quoad partem, debitum pœnæ, quia ferè semper potius augebitur reatus, eò quòd plus pœnæ debebit de nouo propter illud peccatum impatientiæ, quàm sit illud, quod extinguitur per passionem materialem illius mali.

Ad illud verò, quòd additur de existente in peccato mortali, dicimus: eum pro eo statu nec satisfacere, nec etiam satisfati posse pro aliquo etiam reatu pœnæ relicto ex aliqua culpa veniali antea remissa. Ratio est: quia, dum est in eo statu pecca-

ti, & secundum præsentem iustitiam debet pro singulis etiam peccatis venialibus pœnam æternam propter coniunctionem cum morali, vt vidimus *suprà, disp. 19. sect. 2.* non potest ergo pœna temporalis huius vitæ extingui debitum pœnæ illius, quam peccatum mortale sua coniunctione meruit fieri æternam.

Secundò obiiciunt: quia passio huius vitæ non est comparabilis, nec proportionata cum pœna Purgatorij: ergo non erit sufficiens ad extinguendam illam, nisi ex dignitate, vel voluntate patientis habeat valorem moralem ad redimendam illam pœnam. Respondetur in primis, non excedi hanc pœnam ab illa excessu infinito: quare non apparet, cur pœna temporalis diuturnitate sua non possit æquivalere alicui parti intentionis, & acerbitatibus Pœnæ Purgatorij, ita vt si pœna illa futura erat intensa vt centum, fiat vt nonaginta propter annos triginta, quibus in hoc sæculo punitus fuit homo doloribus acerbissimis, & grauissima infamia. Deinde dato, quòd non posset propter improprietatem æquivalere etiam partialiter pœnæ essentiali; vt ita dicam, Purgatorij; poterit tamen æquivalere alicui pœnæ accidentali: v. g. grauissima, & iniuriosissima infamia, quam homo in hoc sæculo diu patitur; poterit bene æquivalere alicui infamiæ, vel tristitiæ accidentali, quam in Purgatorio debebat pati, atque adeò poterit ex Dei voluntate hæc pœna pro illa subrogari; & tunc, absque vllò voluntatis actu, posset satisfati pro aliquo reatu pœnæ accidentalis, quam debet.

DISPUTATIO XXV.

De satisfactione, provt est tertia pars Sacramenti Pœnitentiæ.

SECT. I. *Quomodo satisfactio sit pars huius Sacramenti; & an causet gratiam ex opere operato.*

SECT. II. *De effectu satisfactionis sacramentalis circa remissionem pœnæ.*

SECT. III. *An pœnitentia impleri possit in statu peccati; & quem effectum tunc habeat; & quid, si absque intentione impleatur.*

SECT. IV. *Quomodo, & qualem satisfactionem debeat Sacerdos imponere.*

SECT. V. *Quam obligationem habeat pœnitens acceptandi, & implendi pœnitentiam.*

SECT. VI. *Virum pœnitens ipse, vel vnus Confessarius, possit commutare pœnitentiam ab alio impositam.*

DE Satisfactione sacramentali aliqua diximus *suprà, disp. 12. sect. 2.* vbi vidimus, eam esse partem intrinsecam huius Sacramenti, vt constat ex Florentino, & Tridentino ibi adductis: explicuimus etiam, quomodo verba illa, quibus Sacerdos pœnitentiam imponit, sint pars Sacramenti, & aliqualis forma satisfactionis in aliquo sensu: quæ omnia repetenda non sunt in hoc loco, sed reliqua breuiter percurrenda.